

PERSPEKTIVA STUDENATA KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA IZBORNOG SMJERA JEDRENJE NA TRŽIŠTU RADA

Družić, Tin

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:132776>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#) / [Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje akademskog naziva:

magistar kineziologije)

Tin Družić

**PERSPEKTIVA STUDENATA KINEZIOLOŠKOG
FAKULTETA IZBORNOG SMJERA JEDRENJE
NA TRŽIŠTU RADA**

diplomski rad

Mentor:

izv.prof.dr.sc. Nikola Prlenda

Zagreb, kolovoz, 2020.

Ovim potpisima se potvrđuje da je ovo završena verzija diplomskog rada koja je obranjena pred Povjerenstvom, s unesenim korekcijama koje je Povjerenstvo zahtijevalo na obrani te da je ova tiskana verzija istovjetna elektroničkoj verziji predanoj u Knjižnici.

Mentor:

Student:

Zahvala svim sudionicima koji su putem anketnog upitnika pomogli u izradi praktičnog dijela ovog diplomskog rada. Posebne zahvale mentoru izv.prof.dr.sc. Nikoli Prlendi koji je sa svojim stručnim savjetima uvelike pomogao u pisanju ovog diplomskog rada. Zahvale gđi. Zrinki Hrvoj, gđi. Maji Šironji, gđi. Danijeli Gluhan, g. Slavenu Defranceschiu, g. Dariu Klibi, g. Marku Zubanu i g. Dalenu Geromelli koji su putem metode intervjua, sa svojim stručnim mišljenjima također pomogli u izradi ovog diplomskog rada.

PERSPEKTIVA STUDENATA KINEZIOLOŠKOG FAKULTETA IZBORNOG SMJERA JEDRENJE NA TRŽIŠTU RADA

Sažetak:

Cilj ovog diplomskog rada bio je istražiti i utvrditi poslovne mogućnosti kineziologa koji su diplomirali na smjeru Jedrenje i povezati rast nautičkog i sportskog turizma sa zanimanjima koja se nude u tom području. Putem anketnog upitnika utvrđeno je da se 81,5% ispitanika nakon završetka usmjerenja nastavilo baviti jedrenjem i uspjelo pronaći posao u struci. Provedeno je istraživanje u obliku intervjua, u kojem su sudjelovali diplomirani kineziolozi. Podatak da gotovo u svakom dijelu zanimanja vezanog uz jedrenje nedostaje educiranih ljudi i stručnog kadra ukazuje da su mogućnosti za zapošljavanje nakon završetka izbornog smjera Jedrenje velike.

Ključne riječi: Nautički turizam, sportski turizam, jedrenje

Summary

The aim of this thesis was to explore and determine the business opportunities of kinesiologists who graduated in Sailing and to connect the growth of nautical and sports tourism with the occupations offered in the field. The survey found that 81.5% of respondents continued sailing after completing the orientation and successfully found a job in the profession. The research in the form of an interview, in which graduate kinesiologists participated, was proven. The fact that in almost every part of the profession related to sailing there is a lack of educated people and professional staff indicates that employment opportunities after the completion of the elective course Sailing are great.

Key words: nautical tourism, tourism of sports, sailing

Sadržaj

1. Uvod	6
2. Nautički turizam	7
2.1 Povijest nautičkog turizma	8
2.2. Nautički turizam u Hrvatskoj danas.....	9
2.2.1 Charter usluge	9
2.2.2. Skiperske usluge	10
3. Sportski turizam	11
3.1. Jedriličarski klubovi i škole jedrenja	11
4. Analiza podataka prikupljenih putem anketnog upitnika	12
5. Analiza podataka prikupljena metodom intervjua.....	22
6. Zaključak.....	25
7. Literatura.....	26

1. Uvod

Hrvatsku svugdje u svijetu prepoznaju po njenim prirodnim ljepotama i prekrasnoj obali. Upravo zbog toga Hrvatska danas iz turizma ostvaruje blizu 20% ukupnog BDP-a što ju čini državom s najvećim udjelom turizma u BDP-u u Europi (Hrturizam, 2020). Veliki udio ostvaruje nautički turizam gdje podatak da se 40% svjetske čarter flote nalazi u Hrvatskoj zvuči nestvarno (Barbarić, 2018). Aktivni oblici odmora koji se opisuju kao avanturistička putovanja trenutno su najbrže rastući segmenti turističke potražnje. Sa svojom razvedenom obalom i velikim brojem marina Hrvatska opravdano nosi nadimak *raj za nautičare* (Hrvoj, Mraković). Navedene informacije idu u prilog diplomiranim kineziolozima usmjerenja Jedrenje u pronalasku posla nakon završetka fakulteta. Najčešći put kojim navedeni diplomirani kineziolozi kreću su skiperski poslovi koji omogućuju odmah na startu veliku zaradu. Međutim, iako se zbog stupnja obrazovanja i znanja jedrenja vrlo brzo istaknu, želja autora je prikazati i druga zanimanja u nautičkom turizmu gdje s dobivenim znanjem na usmjerenju mogu aplicirati. Sukladno s navedenim, cilj ovog rada je približiti i utvrditi koja su to sve moguća radna mjesta na koja se diplomirani kineziolozi mogu aplicirati sa završenim izbornim smjerom Jedrenje.

2. Nautički turizam

Nautički turizam je „gospodarska djelatnost koja se zasniva na sadržajima vezanima uz turističku i rekreativnu plovidbu morem, rijekama i jezerima, uključujući njihovo pristajanje u lukama i marinama i obuhvaća svu infrastrukturu u lukama i marinama potrebnu za njihov prihvata. Prema prihodima koji se ostvaruju ovakvim kretanjima, nautički turizam jedan je od unosnijih oblika turizma za turističku receptivnu zemlju.“ (Hrvatska tehnička enciklopedija, 2017). Jednostavnije rečeno, nautički turizam može se opisati kao svojevrsno sportsko i rekreativno putovanje s brodovima u cilju što boljeg obilaska i razgleda obale i obalnih mjesta određene države. Nautički turizam objedinjuje smještaj i prijevoz u jednom te omogućuje obilazak brojnih destinacija u kratkom vremenu. Štoviše, nudi mogućnost prilaska raznim plažama i uvalama do kojih nije moguće doći drugim prijevoznim sredstvima. Zbog svega navedenog, ne čudi da se turisti sve više odlučuju na ovaj način istraživanja prekrasne jadranske obale.

Prema Zakonu o turističkoj djelatnosti (NN, br. 8/96 čl. 52), nautički turizam je objašnjen kao: „plovidba i boravak turista - nautičara na plovnim objektima (jahta, brodica i sl.), kao i boravak u lukama nautičkog turizma radi odmora i rekreacije.

Članak 53. istog Zakona grupira usluge nautičkog turizma prema sljedećem:

1. iznajmljivanje prostora uz uređenu i djelomično ili potpuno zaštićenu obalu (u daljem tekstu: vez) za smještaj plovnih objekata i turista nautičara koji borave na njima
2. iznajmljivanje plovnih objekata za odmor i rekreaciju (charter, cruising i sl.)
3. usluge skipera
4. prihvata, čuvanje i održavanje plovnih objekata na vezu u moru i na suhome vezu
5. usluge opskrbe nautičara (vodom, gorivom, namirnicama, rezervnim dijelovima, opremom i sl.)
6. uređenje i pripremanje plovnih objekata
7. davanje različitih informacija nautičarima (vremenska prognoza, nautički vodiči i sl.)
8. škole jedrenja, obuke za skipere i voditelje brodica
9. druge usluge za potrebe nautičkoga turizma.“

Zbog svega navedenog, jasno je zašto nautički turizam ima vrlo važnu ulogu u ovom diplomskom radu. Većina diplomiranih kineziologa koji su završili usmjerenje Jedrenje svoje

će mjesto na tržištu rada tražiti upravo u branši nautičkog turizma, bilo da se radi o poslovima upravljanja brodova, rada u charterima i sl. Velika zarada u relativnom kratkom periodu, odnosno za vrijeme trajanja turističke sezone i samim time sigurno osiguravanje egzistencije jedan je od najčešćih razloga za odabir upravo tog Usmjerenja.

2.1 Povijest nautičkog turizma

Početak plovidbe u vidu rekreacije, sporta i zabave datira još iz 16. stoljeća i to u obliku regata po nizozemskim kanalima, dok se u 19. stoljeću počeo razvijati suvremeni nautički turizam kakav nam je poznat i danas. Prva putovanja počinju se organizirati polovicom 19. st. od strane Tommasa Cooka koji 1857 godine osniva, prvu putničku agenciju u svijetu u kojoj veliku ulogu igra pomorski prijevoz putnika. Od tada nastaju posebne vrste brodova za prijevoz putnika i počinje se ploviti iz zabave (Mađar, 2016). Nautički turizam u Hrvatskoj pojavio se gotovo stoljeće kasnije nego u svijetu gdje se razvio krajem 17. i početkom 18. stoljeća. U ostalom dijelu svijeta razvoj nautičkog turizma odvijao se vrlo brzo od polovice 19. st. dok je sve do početka 80-ih godina 20. st. razvoj u Hrvatskoj tekao vrlo sporo. Velika većina nautičarskih udruga i marina koje imamo i danas osnivaju se 80-ih godina prošlog stoljeća što uvelike povećava popularnost nautičkog turizma. U posljednjih 15 godina može se pratiti njegov intenzivniji razvoj, a njegov vrhunac razvoja se tek očekuje (Jugović , Zubak , Kovačić , 2013).

Razvitkom tehnologije parobroda dolazi do prekretnice u kruzning putovanjima na ovim prostorima gdje je 1820 godine uvedena petnaestodnevna parobrodska linija Trst-Dubrovnik-Krf, što ujedno označava početak kruzning putovanja na ovim prostorima. Suvremeni nautički turizam na Jadranu razvija se šezdesetih godina 20-tog stoljeća, u tom razdoblju na našoj obali izgradile su se četiri marine koje su sadržavale 150 vezova i promet od 1500 plovila iz inozemstva. U tom razdoblju, točnije 1982. godine osnovan je ACY (Adriatic Club Yugoslavia). Nakon osnivanja ACY-a u razdoblju od 1983-1984 godine na Jadranu je izgrađeno 16 marina sveukupnog kapaciteta od 4,730 vezova (Mađar, 2016).

2.2. Nautički turizam u Hrvatskoj danas

Hrvatska svake godine turistički raste i razvija se što pogoduje i razvoju nautičkog turizma. Nije tajna da je u Hrvatskoj turizam najvažnija grana gospodarstva i da pridonosi najveće prihode, dok se u budućnosti očekuju još bolji rezultati. Sve se veći naglasak u posljednjih nekoliko godina stavlja upravo na nautički turizam po čemu Hrvatska postaje prepoznatljiva u svijetu. Turisti, osobito strani državljani, sve se više odlučuju za odmor i boravak na plovilima. Iz godine u godinu turistička sezona bilježi sve veći rast prihoda od najma plovila. Hrvatska obala sa svojih 1244 otoka, točnije 78 otoka, 524 otočića i 642 hridi nudi savršene uvjete za povoljan razvoj ovakvog oblika turizma. Osim same obale i njene razvedenosti, klima i umjereni vjetrovi te valovitost mora u ljetnim mjesecima također su jedan od bitnih faktora za nautički razvoj.

Dvije su osnovne vrste usluga koje se nude turistima: „**jahting turizam – jahtarenje** koja podrazumijeva plovidbu i boravak na brodicama i jahtama, bez obzira na vlasništvo plovila, na kojima se plovi uglavnom u društvu s prijateljima ili obitelji koji tijekom plovidbe mogu odlučiti o itinereru ili njegovoj promjeni, a brodom upravljaju sami, uz pomoć skipera ili profesionalne posade ako se radi o većem plovilu te **kruzing turizam – krstarenje** koja podrazumijeva plovidbu i boravak na većim i velikim plovilima – krstašima (kruzerima), s profesionalnom posadom, na kojima se putnici u pravilu međusobno ne poznaju i koji najčešće imaju unaprijed poznatu rutu/itinerer plovidbe s posjetom određenom broju destinacija na kopnu ili otocima, a o eventualnoj promjeni itinerera tijekom plovidbe odlučuje brodar.“ (Institut za turizam, 2015).

Kada govorimo o jahting i kruzing turizmu, većina diplomiranih kineziologa usmjerenja Jedrenje, koji će svoju karijeru usmjeriti toj vrsti turizma, ciljati će na poslove u charterima ili će nuditi skiperske usluge koje će upotpuniti svojim teorijskim i praktičnim znanjem stečenim na Usmjerenju.

2.2.1 Charter usluge

„Charter podrazumijeva poslovanje s brodovima ili plovilima, u smislu njihovog iznajmljivanja nautičarima. To je djelatnost koja osim usluge iznajmljivanja plovila nudi i usluge smještaja na plovilu u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru.“ (Čudila, 2019).

Charter usluge mogu biti različitih tipova ovisno o želji i preferencama gostiju koji se odlučuju za ovakav oblik usluge. Kod odabira brodova postoji čitav niz kriterija po kojima se gosti mogu voditi prilikom odabira idealne opcije za sebe. Gosti mogu birati od npr. vrste broda, proizvođača broda, veličine i dužine broda, godine starosti, cijene, broja kabina i toaleta pa sve do vrste jedara i slično. Također, gosti mogu odabrati opciju sa skiperom ili ukoliko posjeduju dozvolu mogu sami voziti brod. Kada se govori o tipovima chartera, postoji dnevna opcija koja služi kao nadopuna hotelskom smještaju ili lokalni koji se odnosi na plovila koja imaju svoju luku s privezom na području koja spadaju pod rutu njihova putovanja. Najpopularnija opcija za koju se gosti najčešće odlučuju je tjedna opcija koja obuhvaća jedrilice ili motorne brodove (dužine od 7 do 15 metara). Postoji još i međunarodna opcija koja uključuje luksuzne i novije brodove koji gostima nude sve opcije poput luksuzno opremljenih hotela.

2.2.2. Skiperske usluge

Da bi skiper ili skiperica dobio/la dozvolu za naplaćivanje svojih usluga i dozvolu za upravljanje jedrilicom ili brodom na motorni pogon potrebno je položiti ispit za voditelja brodice C kategorije, a za upravljanje plovilima iznad 30 bruto tona mora položiti ispit za zapovjednika jahte. Skiper/ica upravlja plovilom te je službeno odgovoran/na na brodu. Zadužen/a je za sigurnost posade, plovila i najvažnije za sigurnost gostiju. Prije isplovljavanja, s mornarom treba obaviti *check in* broda. Skiper/ica gostima treba olakšati boravak na brodu na način da ih upozna s rasporedom kabina, pokazati im gdje se što nalazi i kako funkcioniraju stvari na brodu. Jako je važno objasniti pravila ponašanja na brodu i kako reagirati u slučaju nezgode. On/ona je unaprijed pripremio/la plan puta odnosno rutu koju će prezentirati te ju po potrebi korigirati u skladu sa željama gostiju. Radni dan započinje rano ujutro i odgovornost skipera/ice je da bude dostupan gostima u bilo kojem dijelu dana. Važno je naglasiti da skiper/ica mora imati mnogo vještina i znanja koja ne uključuju samo upravljanje plovilom ili brodom. Biti skiper/ica je zahtjevan posao. Naporno je biti na moru mjesecima s ljudima različitih profila koji imaju svakojake zahtjeve i cijelo vrijeme biti vedar i nasmijan. Zbog svega navedenog skiperski posao je jako tražen i dobro plaćen. Bitno je naglasiti da je danas velika potražnja za ženskim skiperima, zbog čega na usmjerenje Jedrenje dolazi sve više studentica.

3. Sportski turizam

Uz nautički turizam, još jedna od popularnih grana turizma u kojem kineziolozi nakon završetka usmjerenja Jedrenje mogu tražiti svoju egzistenciju svakako je sportski turizam. Najznačajnije vrste sportskog turizma koje su karakteristične za obalno područje su: kajak, windsurfing (jedrenje na dasci), ronjenje i jedrenje. „Najrašireniji oblik sportskog turizma je ljetni sportski turizam. Radi se o obliku sportskog turizma u kojem se sportaši i rekreativci te turisti na odmoru aktivno bave raznim sportsko - rekreacijskim aktivnostima vezanim uz mjesto odmora. Najrazvijeniji je u obalnom dijelu Hrvatske, a javlja se kroz razne aktivnosti: jedrenje, plivanje, veslanje, ronjenje, biciklizam, sportske pripreme za sportaše, sportske škole za djecu i slično.“ (Hasanović, 2018)

U posljednjih par godina jedan od najekspanzivnijih vrsta sportskog turizma je jedrenje. Razlog tome je što Hrvatska ima vrhunske preduvjete za razvoj te vrste sportskog turizma. Upravo zbog jedrenja našu zemlju posjećuje velik broj turista. Jedna od popularnijih vrsta sportskog turizma na Jadranu je jedrenje na dasci. Uvjeti za održavanje ove sportske aktivnosti na Jadranu su optimalni. Vjetrovi poput juga, maestrala i bure su idealni za uživanje u jedrenju na dasci. Primjetnost ove vrste sportskog turizma je vidljiv iz sve većeg broja i sve veće raširenosti škola jedrenja i jedrenja na dasci. U obalnom području hrvatske najatraktivnije lokacije za ovu vrstu sportskog turizma su Bol na otoku Braču, Punat i Baška na otoku Krku, Pula- Premantura i Pelješac. Viganj na otoku Pelješcu opravdano nosi naziv *raj za windsurfere* (Hasanović, 2018). S obzirom na odlične prirodne uvjete i rast popularnosti sportskog turizma, otvara se sve više jedriličarskih klubova i škola jedrenja.

3.1. Jedriličarski klubovi i škole jedrenja

U povijesti, jedrenje je bilo isključivo način prijevoza a ne sport. Ubrzo je jedrenje za osobni užitek postalo vrlo popularno što je dovelo do osnivanja jedriličarskih klubova. 1720. godine u Corku u Irskoj osnovan je prvi jedriličarski klub pod nazivom *The Water Club of harbour of Cork* čije snimke su se kasnije pojavile u 18. stoljeću. Kasnije je osnovan kao *The Cork Yacht Club*, 1828. godine čime je ujedno i najstariji jedriličarski klub na svijetu. U to vrijeme u Engleskoj osniva se *The Royal Yacht Club* koji na kraljev zahtjev mijenja ime u *The Royal Yacht Squadron*. Osnivanje jedriličarskih klubova označava neku vrstu prekretnice u jedrenju, jedriličarskim organizacijama te dizajnu brodova (Krstičević, 2017).

Prvi jedriličarski klub u Hrvatskoj osnovan je 1876. godine na otoku Krku pod imenom jedriličarski klub *Plav*, koji djeluje i danas. Po popisu Hrvatskog Jedriličarskog saveza u Hrvatskoj danas postoje 104 registrirana jedriličarska kluba. „Hrvatski jedriličarski savez je najvažnije jedriličarsko udruženje u Hrvatskoj, a osnovan je 18. prosinca 1950. godine u Zagrebu. Sjedište HJS-a je u Splitu, a kao organizacija ima neograničen broj članova, a članom može postati svatko tko udovoljava pravilniku. HJS je član International Sailing Federation (ISAF) - Međunarodnog jedriličarskog saveza i European Sailing Federation (EUSAF) - Europskog jedriličarskog saveza od 2.veljače 1992“ (Božidar, 2017).

Danas je jedrenje, za većinu ljudi, oblik rekreacije i zabave te vrlo popularan sport. Znanje dobiveno na usmjeranju je uvelike obuhvaćalo ona znanja koja su potrebna za rad s ljudima koji se nisu nikad prije bavili ni jednim oblikom jedrenja. Govorimo o znanjima koja su osposobila kineziologe s Usmjerenja da prenesu svoja znanja na početnike. U razgovoru sa stručnim osobama iz ovoga područja dobivena je informacija o nedostatku stručnog kadra u gotovo svakom jedriličarskom klubu u Hrvatskoj i nedostatak stručnog kadra u školama jedrenja i da u toj grani jedrenja postoji velika mogućnost zaposlenja nakon završetka fakulteta.

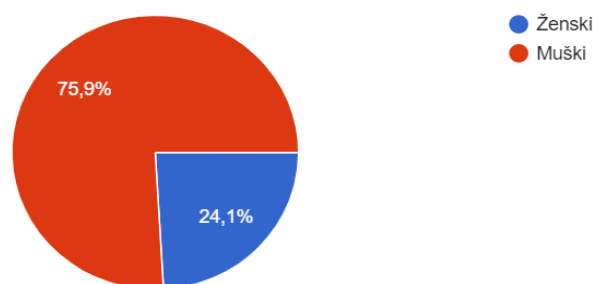
4. Analiza podataka prikupljenih putem anketnog upitnika

Za potrebe ovog diplomskog rada provedeno je anketno ispitivanje bivših studenata Kineziološkog fakulteta koji su diplomirali na usmjeranju Jedrenje. Cilj istraživanja bilo je utvrditi perspektivu studenata usmjerenja nakon završetka Kineziološkog fakulteta na tržištu rada i oformiti uzorak ispitanika različite dobi i interesa kako bi se dobila što relevantnija informacija o tome koliko se ispitanika nastavilo baviti jedrenjem nakon usmjerenja i koliko od njih se uspjelo zaposliti u struci.

Prikupljeni anketni uzorak sastoji se od 54 ispitanika od čega 41 muškarac i 13 žena izraženo u postotku to je 75,9% u odnosu na 24,1%.

1. Spol ?

54 odgovora

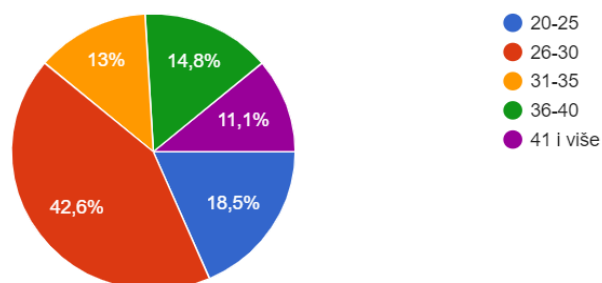

Grafikon 1: Zastupljenost ispitanika po spolu

Raspon godina ispitanika bio je od 20 godina do 40 i više godina. Najveći udio ispitanika čini dobna skupina od 26 do 30 godina i to u postotku od 42,6% što je gotovo pola od ukupnog broja ispitanika.

2. Kojoj dobnoj skupini pripadate ?

54 odgovora

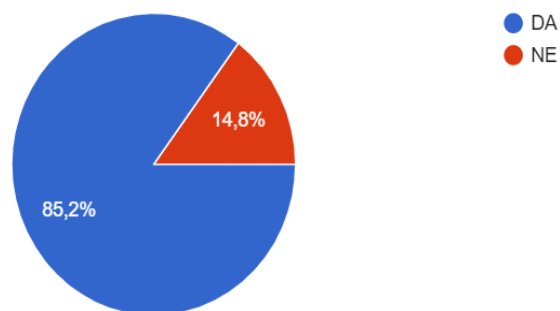

Grafikon 2: pripadnost dobnoj skupini

Sljedeće pitanje postavljeno ispitanicima je koje su godine upisali usmjerenje jedrenje, gdje su morali upisati svoj odgovor u obliku godine npr. 2020. Cilj ovog istraživanja je bilo prikupiti što više ispitanika različitih generacija, kako bi dobili podatke o perspektivi studenata nakon Usmjerenja kroz godine. Najstariji ispitanici su iz generacije 2002. godine, a najmlađa generacija iz 2018. godine. Na pitanje jesu li se ispitanici prvi puta s jedrenjem susreli na redovitoj nastavi sportova na vodi, 46 ispitanika odgovorila je s da, dok je 8 ispitanika odgovorilo s ne. Izraženo u postotku to je 85,2% u odnosu na 14,8%.

4. Prvi puta sam se s jedrenjem susreo/la na redovitoj nastavi Sportova na vodi?

54 odgovora

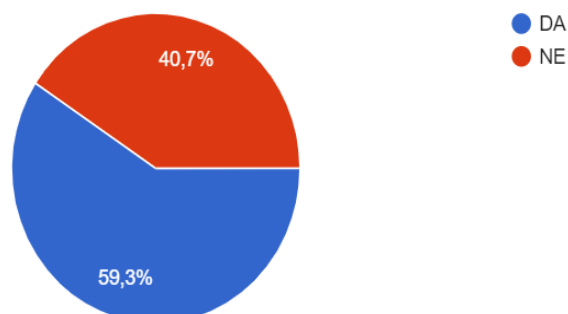
Grafikon 3: Prikaz susreta sa jedrenjem prije usmjerenja

Ispitanici koji su na prethodno pitanje odgovorili s odgovorom ne, postavljeno im je pitanje gdje su se ranije susreli s jedrenjem i svoj odgovor su morali obrazložiti u obliku kratkog pismenog odgovora. Od osam ispitanika troje ih se prije susrelo s jedrenjem u jedriličarskim klubovima tj. trenirali su jedrenje što čini 37,5%. Dok su se ostali susreli u obliku sezonskog posla i obiteljskih jedrenja.

Nakon završetka usmjerenja jedrenje više od polovice od ukupnog broja ispitanika dodatno je pohađalo određene edukacije, akademije i tečajeve vezane za jedrenje. Od 54 ispitanika 32 se dodatno educiralo, dok 22 ispitanika nisu. U postotku je to 59,3% u odnosu na 40,7%.

5. Nakon završetka usmjerenja Jedrenje išao/la sam na dodatne edukacije, akademije, tečajeve vezane za jedrenje ?

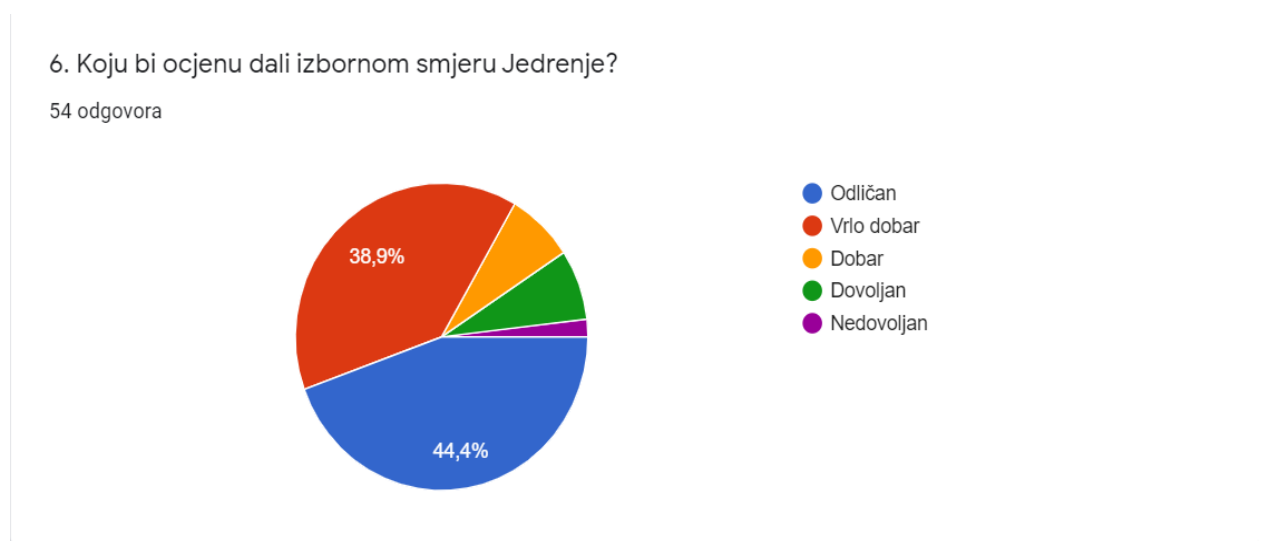
54 odgovora

Grafikon 4: Prikaz dodatnog educiranja

Ako su se ispitanici ankete dodatno educirali, u sljedećem pitanju su morali napisati koje su to edukacije, tečajeve ili akademije pohađali. Velika većina ispitanika pohađala je razne akademije koje u ponudi nude učenje manevriranje brodom (uplov-isplov, manevriranje brodom na motorni pogon).

Sljedećih nekoliko pitanja odnosilo se na mišljenje bivših studenata o usmjerenju Jedrenje. Cilj, zašto su ta pitanja postavljena u anketi je da se dobiju informacije jesu li studenti usmjerenja bili zadovoljni sa svojim usmjerenjem i da napišu svoje mišljenje kako bi usmjerenje u budućnosti moglo napredovati. Na pitanje, koju bi ocjenu dali izbornom smjeru jedrenju ispitanici su morali ocijeniti usmjerenje ocjenom: nedovoljan, dovoljan, dobar, vrlo dobar, odličan. 44,4% odnosno 24 ispitanika ocijenilo je usmjerenje ocjenom odličan, dok je ocjenu vrlo dobar dalo 38,9% odnosno 21 ispitanik. 4 ispitanika su usmjerenje ocijenili s ocjenom dobar, izraženo u postotku to je 7,4%. Ocjenu dovoljan, usmjerenje je dobilo od 4 ispitanika također u postotku od 7,4%. Dok je jedna osoba odnosno jedan ispitanik ocijenilo usmjerenje s ocjenom nedovoljan, u postocima je to 1,9%.

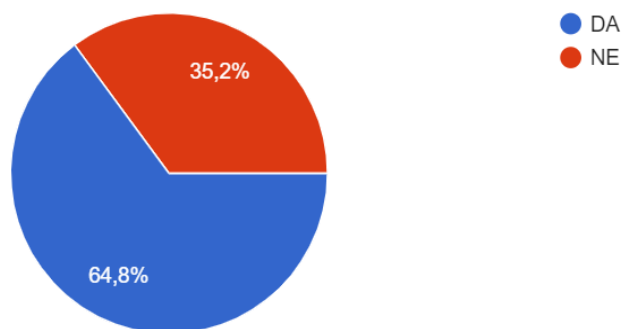

Grafikon 5: Prikaz ocjena usmjerenja

Odgovorom ispitanika na pitanje misle li da je znanje koje su dobili na izbornom modulu Jedrenje dovoljno za rad u struci nakon završetka Kineziološkog fakulteta, utvrdili smo da veliki postotak ispitanika odgovorom da, potvrđuje njihovo mišljenje da su im znanja koja su stekli na usmjerenju dovoljna za rad u praksi i to njih 35, dok njih 19 odgovara s odgovorom ne i potvrđuje da znanja koja su stekli na usmjerenju nisu bila dovoljna za rad u praksi. U postotcima je to 64,8% u odnosu na 35,2%.

7. Usvojeno znanje na usmjerenju Jedrenje dovoljno je za početak rada u praksi?

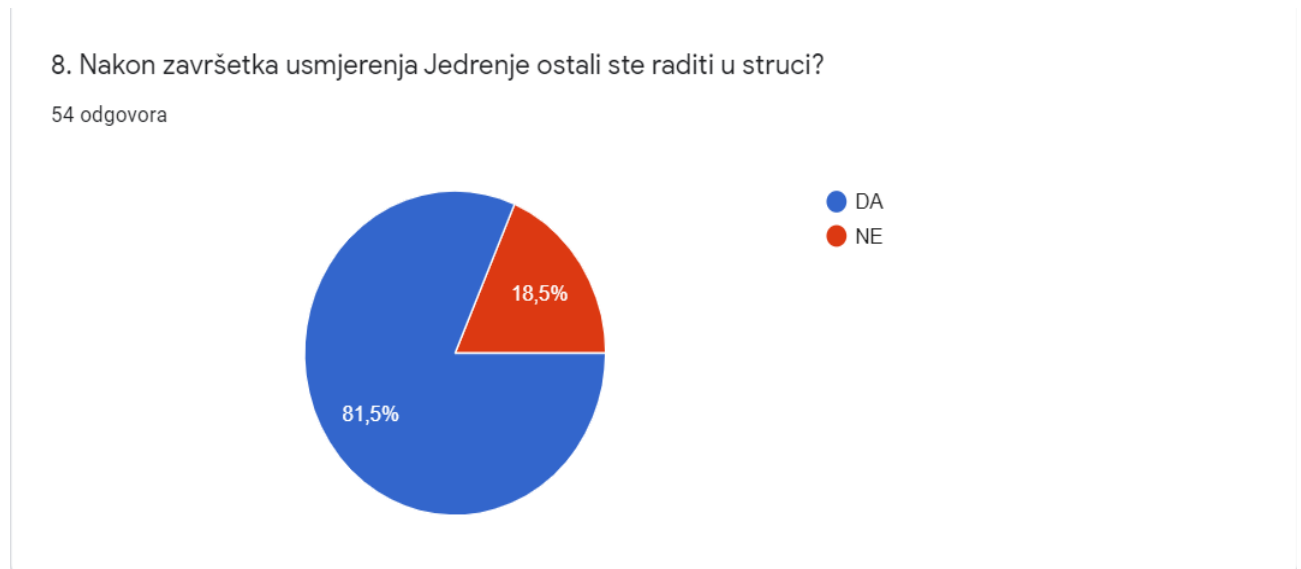
54 odgovora

Grafikon 6: mišljenje o znanju doviđenom na usmjerenju

U svrhu unaprjeđenja usmjerenja i prilagodbe nastavnog plana i programa u budućnosti, mišljenje bivših studenata od velike je važnosti. Iz navedenog razloga sljedeća pitanja u anketi odnosne se na spomenuta mišljenja o dobivenim znanjima odnosno s kojim dobivenim znanjima koje su dobili na usmjerenju su najviše zadovoljni, a s čime bi unaprijedili nastavu tj. što bi još voljeli naučiti. Analizirajući odgovore došli smo do zaključka da su studenti najviše zadovoljni stečenim znanjima isključivo iz jedrenja npr. znanjima o ugađanju i prilagođavanju jedara vjetru i vremenskim prilikama, sposobnostima prenošenja stečenog znanja osobama koji se prvi puta susreću s jedrenjem. Mora se uzeti u obzir da se nekolicina ispitanika nije prvi put susrela s jedrenjem na fakultetu te su oni najviše zadovoljni dobivenim znanjem iz organizacijskih oblika rada. S obzirom da se na usmjerenju veliki postotak nastave bazira na učenju samog jedrenja i na tome kako prenijeti znanje na drugoga, dobili smo očekivane odgovore na pitanje s čime bi ste unaprijedili usmjerenje i što bi voljeli naučiti. Da bi se unaprijedio nastavni plan i program usmjerenja bivši studenti misle da bi trebalo biti više praktične nastave, više natjecanja odnosno sudjelovanja na regatama, više se posvetiti detaljima vezanim za skiperski posao, više manevriranja brodom na motorni pogon, jedrenje sa svim vrstama jedara. Jedan od prijedloga je uključivanje studenata u rad jedriličarskih klubova kako bi se studenti bolje upoznali s trenerskim poslom te planiranjem i programiranjem trenažnog rada. Cilj ove ankete je istražiti i utvrditi perspektivu studenata nakon završetka usmjerenja jedrenje na tržištu rada, jedno od bitnijih pitanja ove ankete je jesu li se studenti koji su pohađali usmjerenje jedrenje nastavili baviti jedrenjem i jesu li

uopće ostali raditi u toj struci nakon završetka fakulteta. Od 54 ispitanika 81,5% odnosno 44 ispitanika nastavilo se baviti jedrenjem i uspjelo pronaći posao u struci, dok se 18,5% ispitanika nije nastavilo baviti jedrenjem odnosno nije ostalo raditi u struci i to od ukupnog broja ispitanika njih 10.

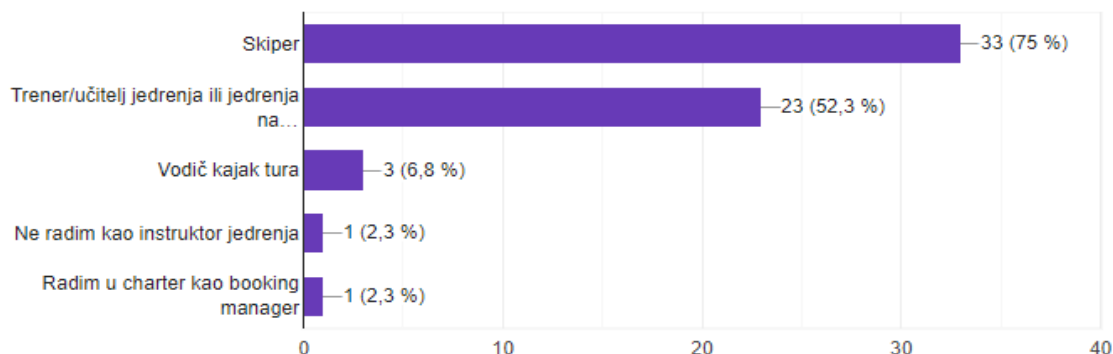

Grafikon 7: Postotak zaposlenih u struci

Oni ispitanici koji su na prethodno pitanje odgovorili da su ostali raditi u struci, morali su u sljedećem pitanju u obliku kratkog odgovora napisati kojim se poslom bave. Ispitanici su imali mogućnost biranja više odgovora. Mogućnosti koje su mogli izabrati su: skiper, trener/učitelj jedrenja i jedrenja na dasci i mjesto gdje su mogli u pisanom obliku napisati bave li se nekim drugim poslom izuzev ovih ponuđenih. 20 ispitanika odgovorilo je da rade ili su radili samo kao skiperi. 9 ispitanika odgovorilo je da rade ili su radili samo kao treneri/učitelji jedrenja ili jedrenja na dasci. 10 ispitanika odgovorilo je da rade ili su radili i kao skiperi i kao treneri/učitelji jedrenja ili jedrenja na dasci. 3 ispitanika odgovorilo je da rade ili su radili kao skiperi, treneri/učitelji jedrenja i kao vodiči kajak tura. Jedan ispitanik odgovorio je da radi kao booking manager u charteru, dok je jedan ispitanik dao nejasan odgovor i napisao „ne radim kao instruktor jedrenja“. Desetero ispitanika koji nisu nastavili raditi u struci nisu bili dužni odgovoriti na ovo pitanje.

* Radite li ili jeste li radili kao: (mogućnost odabira više odgovora)

44 odgovora

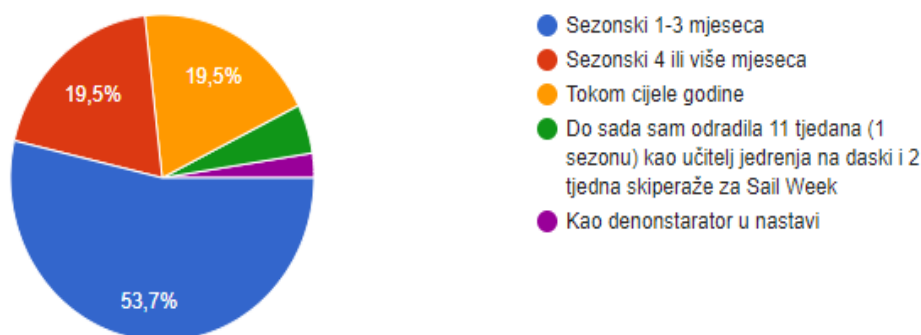

Grafikon 8 : Prikaz poslova

Pitanje koje je uslijedilo odnosilo se na to koliko su ispitanici tijekom godine angažirani u jedrenju tj. jesu li zaposleni sezonski ili rade tijekom cijele godine. Ispitanicima je bilo ponuđeno 4 opcije odgovora, a to su: sezonski 1-3 mjeseca, sezonski 4 ili više mjeseci, tijekom cijele godine ili su svoj odgovor mogli dati u kratkom pisanom obliku. Sezonski 1-3 mjeseca angažirano je 22 ispitanika odnosno u postotku od 53,7%, sezonski 4 ili više mjeseci angažirano je 8 ispitanika u postotku od 19,5%. Tokom cijele godine angažirano je također 8 ispitanika u postotku od 19,5%. Troje ispitanika odgovorilo je u obliku kratkog pisanog odgovora. Desetero ispitanika koji nisu nastavili raditi u struci nisu bili dužni odgovoriti na ovo pitanje, a troje ispitanika koji su nastavili raditi u struci nisu ponudili ni jedan oblik odgovora.

*Koliko ste mjeseci u godini angažirani ili ste bili angažirani?

41 odgovor

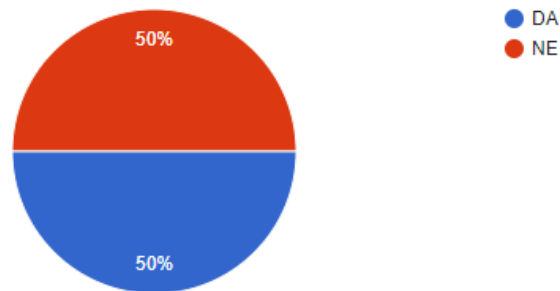

Grafikon 9: Prikaz angažiranosti u godini

Na pitanje jeli im jedrenje jedini izvor prihoda ispitanici su imali ponuđene dvije opcije odgovora: da i ne. Na ovo pitanje ispitanici su jednako podijeljeni u postotcima. 22 ispitanika u postotku od 50% je odgovorilo da im je jedrenje jedini izvor prihoda dok je 22 ispitanika u postotku također 50% odgovorilo suprotno.

*Jedrenje vam je osnovni izvor prihoda?

44 odgovora

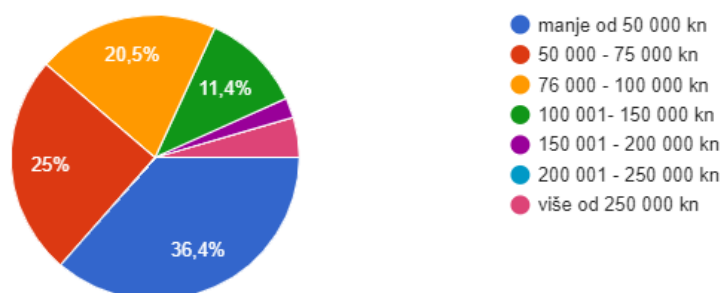

Grafikon 10: izvor prihoda

Ispitanici kojima jedrenje nije jedini izvor prihoda u sljedećem pitanju su u obliku kratkog odgovora napisali koji su im dodatni izvori prihoda osim jedrenja. Veliki postotak ispitanika kao dodatni izvor prihoda ostvaruje putem poslova u struci. Neki od ispitanika rade kao profesori tjelesne i zdravstvene kulture u školama, dok neki kao treneri u raznim oblicima struke npr. kondicijski treneri, treneri jahanja, treneri u sporstkim univerzalnim školama, treneri odbojke, dok mali dio ispitanika ne radi u području struke nego se bave npr. ugostiteljstvom, poslovima u charteru, marketingom. Sljedeće pitanje postavljeno ispitanicima koji su nakon usmjerenja ostali raditi u struci odnosi si se na njihove prihode odnosno koja su im godišnja primanja od poslova vezanih uz jedrenje. Ispitanicima je ponuđen raspon odgovora od manje od 50 000 kuna pa sve do preko 250 000 kuna. Najviše ispitanika i to njih 16 u postotku 36,4% odgovorilo je da su im prihodi manji od 50 000 kn. 11 ispitanika njih 25% odgovorilo je da im prihodi sežu od 50 000 kn – 75 000 kn. 20,5% ispitanika tj. njih 9 odgovorilo je da im je raspon primanja od 76 000 kn – 100 000 kn. Raspon od 100 001 kn – 150 000 kn kao svoj odgovor dalo je 5 ispitanika u postotku 11,4%. Samo jedan ispitanik, odnosno 2,3% kao svoj odgovor označio je iznos od 150 001 kn – 200 000 kn. Više od 250 000 kn kao svoj odgovor označilo je dvoje ispitanika izraženo u postotku od 4,5%.

*Kolika su Vam bruto godišnja primanja od poslova vezanih uz jedrenje?

44 odgovora

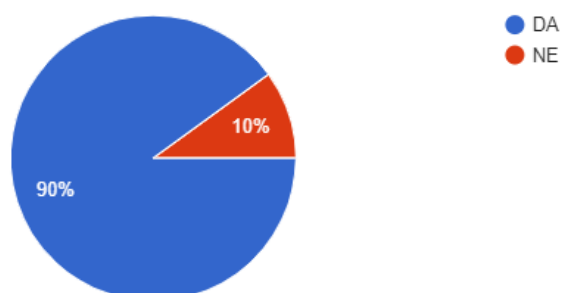

Grafikon 11: Prikaz godišnje zarade

Ako su ispitanici na osmo pitanje odgovorili da nisu nastavili rad u struci nakon završetka usmjerenja za njih je uslijedio sljedeći set pitanja gdje smo htjeli ustanoviti željeli bi se oni baviti bilo kojim poslom vezanim za jedrenje kojim poslom i zašto. Stoga na pitanje bi li voljeli raditi u grani koja uključuje jedrenje od 10 ispitanika 9 ih je kao svoj odgovor označilo da bi voljeli raditi u postotku je to 90%, dok je samo jedan ispitanik odgovorio da ne bi volio raditi u grani koja uključuje jedrenje u postotku je to 10%.

Volio/la bi raditi u grani koja uključuje jedrenje:

10 odgovora

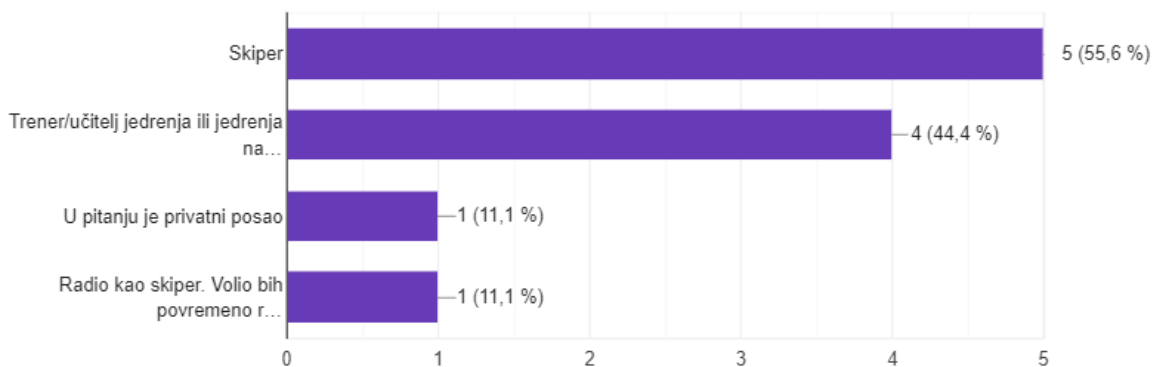
Grafikon 12: Prikaz ispitanika koji bi voljeli raditi u jedrenju

Devetero ispitanika koji su odgovorili da bi se u budućnosti htjeli baviti jedrenjem nastavilo je anketu i sljedeće pitanje na koje su trebali dati odgovor je kojim bi se poslom htjeli baviti. Mogućnosti između kojih su mogli birati su: skiper, trener/učitelj jedrenja ili jedrenja na dasci i mogućnost napisati posao kojim bi se htjeli baviti u obliku kratkog pisanog odgovora. Ispitanici su imali mogućnost odabira više odgovora. Troje ispitanika htjelo bi raditi samo kao

skiper, kao trener/učitelj jedrenja ili jedrenja na dasci voljelo bi raditi samo dvoje ispitanika. Dvoje ispitanika voljelo bi raditi i kao skiper i kao trener/učitelj jedrenja ili jedrenja na dasci. Dvoje ispitanika svoj odgovor je dalo u obliku kratko pisanog odgovora, od kojih bi se jedan od njih volio baviti jedrenjem u obliku privatnog posla, dok je jedan odgovorio da bi se uz posao kojim se sada bavi povremeno htio baviti i jedrenjem.

Volio/la bi raditi kao:

9 odgovora

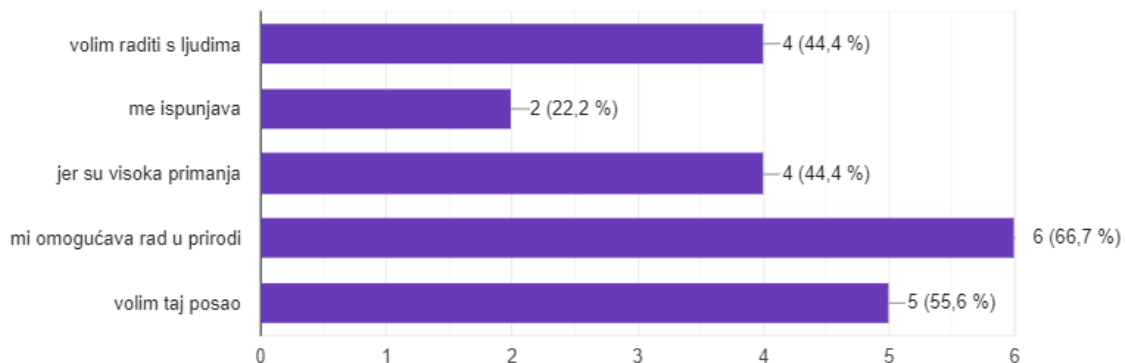

Grafikon 13: Prikaz poslova s kojim bi se ispitanici voljeli baviti

Razlog zašto bi se voljeli baviti jedrenjem ispitanici su mogli odabrati u sljedećem pitanju u obliku višestrukog odgovora, odgovori su vidljivi u grafikonu ispod.

Volio/la bih raditi u grani jedrenja jer: (mogućnost odabira više odgovora)

9 odgovora

Grafikon 14: Razlog zbog čega bi se ispitanici voljeli baviti jedrenjem

Analizom podataka temeljenom na provedenom anketnom istraživanju uočili smo da se nakon završetka fakulteta i usmjerenja Jedrenje diplomirani kineziolozi u visokom postotku zapošljavaju u granama koji su vezane za jedrenje. Najrasprostranjeniji posao među ispitanicima je bio posao skipera, što je bilo za očekivati zbog već navedene visoke pozicije hrvatskog nautičkog turizma u svijetu. U malo manjem postotku kineziolozi s usmjerenja se zapošljavaju kao treneri i učitelji jedrenja ili jedrenja na dasci. Može se pretpostaviti da su razlog tomu manji prihodi. Međutim stručnog kadra u trenerskom poslu nedostaje skoro u svakom jedriličarskom klubu u Hrvatskoj, stoga taj podatak ostavlja veliki prostor za zapošljavanje diplomiranih kineziologa s usmjerenja jedrenje. Najmanji dio ispitanika zaposlio se u nekoj drugoj grani koja uključuje jedrenje i vodene sportove u sklopu charterskih poslova i vodiča kajak tura. Gdje u budućnosti postoji velika mogućnost za zapošljavanje zbog velike popularnosti hrvatskog turizma i sportskog turizma općenito. Ekspanzija gradnje hotela i kampova uzduž hrvatske obale predstavlja veliki potencijal za otvaranje novih radnih mjesta na kojima će diplomirani kineziolozi zasigurno biti jako traženi.

5. Analiza podataka prikupljena metodom intervjua

U istraživanju za potrebe ovog diplomskog rada sudjelovali su diplomirani kineziolozi jedrenja koji su cijeli svoj život posvetili jedrenju i poslovima vezanim uz taj sport. Metodom intervjua putem telefonskog razgovora prikupljeni su podaci o perspektivi studenata kineziološkog fakulteta nakon završetka usmjerenja Jedrenje. Bitno je napomenuti da su ispitanici stručnjaci i profesionalci u poslu kojim se bave. Cilj intervjua bio je doznati kojim se poslovima vezanim uz usmjerenje bave te kakav je bio njihov put ostvarivanja karijere nakon završetka usmjerenja. Nadalje, osnovna ideja ovog istraživanja bila je budućim studentima usmjerenja približiti i prikazati poslovne mogućnosti koje su pred njima nakon završetka fakulteta. Intervjui su provedeni s ljudima koji su bili ili su još uvijek treneri ili instruktori jedrenja, koji rade u charteru kao *booking* ili *base manageri*, koji su radili kao skiperi te ljudima koji su otvorili svoje privatne poslove vezane uz jedrenje. S obzirom na sve navedeno, sa sigurnošću možemo tvrditi da podaci koji su prikupljeni dolaze od najcjeljenijih ljudi struke. Primarni poslovi s kojima studenti na usmjerenju imaju kontakt jesu poslovi trenera jedrenja i skiperskog posla odnosno djela skiperskog posla koji uključuje stvari vezane za jedrenje i manevriranje s plovilima. Razgovarajući s ispitanicima koji su cijeli svoj život posvetili jedrenju otkrivena je široka ponuda poslova na tržištu rada u kojima diplomirani kineziolozi jedrenja mogu raditi nakon završetka fakulteta. Svi ispitanici su istoga mišljenja

da će poslova koji obuhvaćaju jedrenje u Hrvatskoj biti sve više i da je pred kineziolozima koji završe usmjerenje jedrenje, ako se odluče baviti u struci, svijetla budućnost. Isto tako, naglasili su da poslovi vezani uz jedrenje nisu lagani poslovi, da gotovo u svakom poslu ima puno fizičkog rada i da se na to treba pripremiti. Većina ispitanika je svoju karijeru započela upravo kao skiperi, a nakon toga svoj su put pronašli u nekim drugim zanimanjima. Upravo zbog toga će se ova analiza započeti sa skiperskim poslom i poslovima vezanim uz chartere. Iako je prvotno zvanje nakon završetka Kineziološkog fakulteta i usmjerenja Jedrenje uz titulu magistra kineziologije (mag.cin) i titula trenera jedrenja, većina studenata se nakon završetka fakulteta upravo pronalazi u radu s charterima u sklopu profesionalnih posada ili u sklopu skiperskog posla. Razlog tome je velika potražnja za skiperima na Jadranu zbog toga što je Hrvatska visoko pozicionirana u svijetu kada je u pitanju nautički turizam i jedan od razloga je zasigurno i mogućnost velike zarade. Za postati skiperom u Hrvatskoj potrebno je položiti, najmanje licencu za voditelja brodice C kategorije tj. položiti „vozačku dozvolu za brod“ i vi ste osposobljeni za rad na plovilu. Kao što je navedeno u rečenici prije, u Hrvatskoj skiper može biti svatko, a jako je važno naglasiti zbog čega kineziolozi sa završenim usmjerenjem Jedrenje čine razliku naspram drugih. U razgovoru s cijenjenim ljudima struke, odnosno ljudima koji rade u charterima i nude usluge chartera, kod zapošljavanja daju prednost onim skiperima koji su završili Kineziološki fakultet i usmjerenje Jedrenje, ne samo zbog znanja jedrenja koje su stekli na usmjerenju nego i zbog širokog spektra znanja koje su dobili tijekom cjelokupnog studiranja na fakultetu npr. znanja dobivena u području pedagogije, psihologije i općenito znanja za rad i odnose s ljudima što je ujedno i jedna od najbitnijih stavki ako se želite baviti ovim poslom. Potrebno je naglasiti da sve više studenata ženske populacije upisuje usmjerenje Jedrenje. Prema riječima jedne od prvih studentica Usmjerenja i jedne od prvih ženskih skipera na Jadranu, danas žene imaju puno lakši put u ovom poslu nego kada je ona počinjala svoju karijeru. Prije nekoliko desetaka godina ženski skiperi su prevozili brodove bez gostiju i radili isključivo transfere brodova od jedne marine do druge. Prolaskom vremena, usluge ženskih skipera postajale su sve traženije. Ženski skiperi danas nalaze posao puno lakše od muških skipera. Ono što je bitno u skiperskom poslu je ostvariti kontakt s gostima jer ako to učinite kako treba, gosti će vam se uvijek vraćati i stvarat ćete svoju sigurnu klijentelu na koju možete računati što zasigurno olakšava planiranje posla. Nakon započete karijere i skiperskog posla, otvaraju se brojne druge mogućnosti poput rada u charterima kao *base manager* ili *booking manager* u kojima su se pronašle dvije diplomirane kineziologinje koje su sudjelovale u intervjuu. Osnova navedenih zanimanja je prodaja usluge najma brodova koja zahtjeva dobro poznavanje brodova, njihovih prednosti i

mana, gdje diplomirani kineziolozi jedrenja imaju prednost u odnosu na druge zbog znanja stečenih na Usmjerenju. Osim znanja o samim brodovima, u ovim poslovima vrlo su bitne prodajne vještine i komunikacija s kupcima i klijentima gdje kineziolozi ponovo imaju vrlo dobre izgrađene temelje jer se na Usmjerenju puno radi na komunikaciji i pristupu klijentima i gostima. Također, diplomirani kineziolozi mogu raditi i na poslovima koji su više tehnički orijentirani kao na primjer na održavanju i servisu brodova, gdje jedan od ispitanika započinje svoj privatni posao. Nadalje, sva znanja stečena na Usmjerenju mogu biti usmjerena k otvaranju vlastitog posla poput turističkih agencija koje nude usluge izleta brodovima, krstarenja i slično.

Brojni diplomirani kineziolozi su zaljubljenici u jedrenje kao sport i žele nastaviti svoju karijeru u natjecateljskom jedrenju kao treneri jedrenja. Ispitanici koji su zaposleni kao treneri jedrenja navode kako je trenerski posao vrlo zahtjevan, volumen posla je velik i osim znanja o samom sportu treba imati razvijene i pedagoške vještine i znati kako komunicirati s klijentima. Prihodi, kada govorimo o trenerskom poslu, nisu u skladu s inozemstvom pa mnogi treneri vrlo često svoj put traže van Hrvatske ili treniraju sportaše iz inozemstva. Pod mentorstvom diplomiranih kineziologa jedrenja i projekata na kojim sudjeluju ostvareni su brojni sportski uspjesi poput osvajanja Europskog prvenstva 2017. god. te plasman jedriličarke na Olimpijske igre u Pekingu što je veliki uspjeh jer je to prvi puta da se jedna od jedriličarki plasirala na olimpijske igre i osvajanje prvog mjesta na prvenstvu svijeta u Africi u muškoj i ženskoj kategoriji s juniorskom reprezentacijom. Osim toga, postoji mogućnost rada u školama jedrenja ili pokretanja vlastitog posla i otvaranje vlastite škole jedrenja poput diplomiranog kineziologa koji je sudjelovao u intervjuu, koji je ujedno i jedan od najboljih *windsurfera* u Hrvatskoj. Otvara školu jedrenja pod nazivom *Geromella Surf Centar* u Puli. Škola jedrenja nalazi se u sklopu kampa Pomer koji nudi i druge usluge uz jedrenje poput kajaka, supova te malih brodova za jednodnevne izlete. Zaključak ovog ispitivanja putem intervjua je da u svim navedenim poslovima koji uključuju jedrenje nedostaje obrazovanog i stručnog kadra, bilo da govorimo iz aspekta turizma ili pak sporta što otvara veliki prostor za studente Usmjerenja. Vrlo bitna karika, osim samog teorijskog znanja, su praktične vještine za koje se svi ispitanici slažu da igraju vrlo bitnu ulogu prilikom zapošljavanja na bilo kojem od prethodno navedenih poslova. Ljudi s visokom stručnom spremom imaju kvalitetu, znanje, ozbiljnost i odgovornost, no praktične vještine su gotovo jednako tražene. S obzirom na to da današnje usmjerenje Jedrenja na Kineziološkom fakultetu nudi savršen spoj jednog i drugog, budući kineziolozi imaju čitavu lepezu mogućnosti zapošljavanja u navedenim sektorima.

6. Zaključak

Iako je Hrvatska već dugo turistički vrlo razvijena zemlja, nautički turizam tek je posljednjih godina krenuo u svoju ekspanziju. U svega nekoliko godina dogodile su se znatne promjene u tom području, sve više se turista okreće tom spoju avanturističkog i sportskog turizma koje se nudi u obliku jedrenja i ostalih vodenih sportova koji su se spominjali tijekom cijelog rada. Kao što je navedeno u uvodu ovog diplomskog rada, cilj je bio utvrditi gdje se sve diplomirani kineziolozi usmjerenja Jedrenje mogu zaposliti nakon završetka fakulteta. Na temelju informacija koje su prikupljene u praktičnom djelu rada sa sigurnošću se može reći da se radi o velikom broju poslova. Posao skipera i trenera/učitelja jedrenja ili jedrenja na dasci zasigurno su najpopularniji poslovi kod studenata usmjerenja Jedrenje. Međutim, u ovom radu otkriveno je mnoštvo drugih zanimanja u kojima nedostaje stručnog kadra kao što su kineziolozi sa završenim smjerom Jedrenje. Mogućnosti zapošljavanja su zaista velike, od rada na održavanju brodova, rada u charterima u obliku *booking managera* i *base managera*, pokretanje svojeg privatnog posla npr. otvaranje tvrtke koja se bavi održavanjem i servisom jarbola i jedara, škole jedrenja u sklopu kampova i hotela, turističke agencije koja se bavi jednodnevnim izletima s brodom, organizacija pripreme sportaša određenog sporta na jedrilici npr. priprema nogometaša na način da se putuje od mjesta do mjesta sa jedrilicom i svaki dan se trening provodi na drugoj destinaciji, organizacija rute koja uključuje kineziološke sadržaje tipa: joga, plivanje, trčanje, vožnja bicikla i još mnogo toga. Jedan od ciljeva bio je uvidjeti koliko je ljudi nakon usmjerenja nastavilo raditi u području jedrenja. Nadalje, anketno istraživanje pokazalo je da se 81,5% diplomiranih kineziologa usmjerenja Jedrenje nakon završetka fakulteta nastavilo baviti jedrenjem, što je jako dobar pokazatelj popularnosti jedrenja i poslova koji uključuju jedrenje. Najrelevantnije informacije zasigurno dolaze od cijenjenih ljudi struke koji su putem metode intervjua potvrdili da uz metode rada i stručnjake koji danas okružuju usmjerenje, studenti koji se odluče upisati izborni modul Jedrenje imaju malo je reći svijetlu budućnost.

7. Literatura

1. Hrvoj, Z., & Mraković, S. Vrednovanje rekreacijskog jedrenja u turističkoj ponudi Hrvatske Dostupno na: https://www.hrks.hr/skole/13_ljetna%20skola/57-Hrvoj.pdf
2. Kovačić, M. (2003). Razvoj nautičkih luka u funkciji održivog razvoja nautičkog turizma. *Pomorski zbornik*, 41(1), 135-154.
3. Madžar, J. (2016). *Nautički turizam* (Doctoral dissertation, Polytechnic of Sibenik.). Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vus%3A356/datastream/PDF/view>
4. Jugović, A., Zubak, A., & Kovačić, M. (2013). Nautički turizam u Republici Hrvatskoj u funkciji razvoja destinacije. *Pomorski zbornik*, 47(1.), 61-72. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=178122&show=clanak
5. Čudina, L. (2019). *Poslovi i zanimanja u charter bazi* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of Maritime Studies. Department of maritime systems and processes.). Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/pfst%3A860/datastream/PDF/view>
6. Hasanović, P. (2018). *Sportski turizam kao marketinški element pozicioniranja Hrvatske kao turističke destinacije* (Doctoral dissertation, Polytechnic of Međimurje in Čakovec.). Dostupno na: <https://repozitorij.mev.hr/islandora/object/mev%3A769/datastream/PDF/view>
7. Mikulić, M. (2018). *SPORTSKI TURIZAM U GRADU SPLITU–SADAŠNJE STANJE I RAZVOJNI POTENCIJALI* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of economics Split.). Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/efst%3A2107/datastream/PDF/view>
8. Krstičević, V. (2017). *Ugađanje floka u funkciji postizanja najboljeg rezultata* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of Maritime Studies. Department of maritime systems and processes.). Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/pfst:277/preview>
10. Božidar, A. (2017). *ŠKOLE JEDRENJA KAO POSEBAN OBLIK PONUDE NAUTIČKOG TURIZMA* (Doctoral dissertation, University of Split. Faculty of economics Split.). Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/efst%3A1644/datastream/PDF/view>
11. Zakon o turističkoj djelatnosti (NN, br. 8/96 čl. 52 i 53) Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1996_01_8_119.html
12. Institut za turizam: Akcijski plan razvoja nautičkog turizma; Zagreb, 2015., str. 4 Dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/151022_AP-%20nauticki-www.pdf

13. Jennings, G. (2007). *Water-based tourism, sport, leisure, and recreation experiences*. Routledge. Dostupno na: https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=Q2EABAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=related:yNAXeRVZXbGWQM:scholar.google.com/&ots=pgnZqbsdcK&sig=V1kbDfsBXYtizVLBqSyofzWCtM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
14. Hrvatski hidrografski institut i sur. (2006). *Studija razvoja nautičkog turizma republike Hrvatske*
15. Jadreško, D. (2016). *Suvremeni trendovi u nautičkom turizmu* (Doctoral dissertation, University of Pula. Faculty of economics and tourism" Dr. Mijo Mirković".).
16. Wikipedija: Nautički turizam. Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Nauti%C4%8Dki_turizam
17. Barbarić, T (2018). Hrvatska charter flota drži 40% svjetske flote plovila za najam. Tportal. Dostupno na : <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/hrvatska-carter-flota-drzi-40-posto-svjetske-flote-plovila-za-najam-foto-20180429>
18. <https://tehnika.lzmk.hr/nauticki-turizam/>
19. <https://hrturizam.hr/hrvatska-ima-najveci-udio-turizma-u-bdp-u-u-europi-cak-1801-posto/>